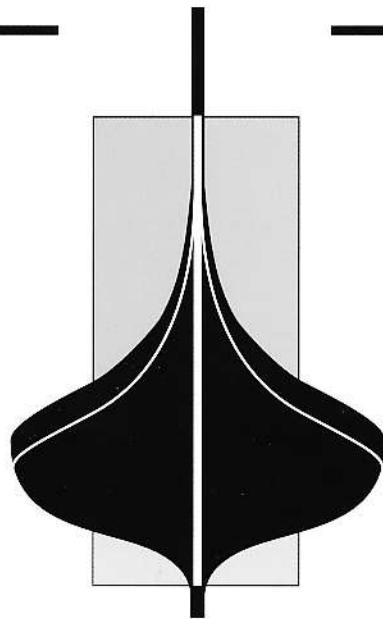


2000

Stavanger



NORDLEIK 2000

STAVANGER

ÅTTEPARDANSEN
frå Sandnes, Rogaland etter NF II

M.M. $\text{♩} \approx 78-88$

The musical score consists of two staves of music in common time (indicated by 'M.M.' and a '♩' symbol). The key signature is one sharp (F#). The first staff begins with a dynamic 'p' (piano). The lyrics are written in parentheses below the notes, indicating the steps or movements of the dance. The second staff continues the musical pattern. Measures are numbered 1 through 24. The lyrics include 'Tur I', 'Tur II', 'Tur III', 'Bytomfotsteg', 'Hoppsteg', and 'Gåsteg I (S), sluttsteg (1 1/2 svikt)'.

OPPSTILLING 8 par i ring. Gut og jente held i høgre handa til kvarandre, og vender beint mot sentrum i ringen. Ein kan lata fleire enn 8 par dansa, men det må vera like tal.

Ein vel ut to par som står midt imot kvarandre på kvar si side av ringen til å starta dansen. Dei er oppførande par. Mellom dei står det like mange par på kvar side.

TAK For ledig hand: Alle held hoftefeste med tommelen bakover med eine handa.

STEG Bytomfotsteg med hopp frå reinlender (SSS^hs), hoppsteg frå reinlender (S^hs), gåsteg I (S), sluttsteg (1 1/2 svikt).

Fyrste turen og dei to delane i andre turen er bygde opp slik at berre to par dansar om gongen. Kvar tur/del vert dansa om att til alle para i ringen har fått vera med.

Dei som er valde til oppførande par, dansar alltid dei nye turane først. Så dansar dei to para som står til venstre for kvart sitt oppførande par, og sidan dansar heile tida dei som står til venstre for eit av dei to para som dansa sist. Slik held ein fram til alle har dansa. Dei som ikkje dansar, står i ro på plassen sin i ringen.

TUR I

2 takter

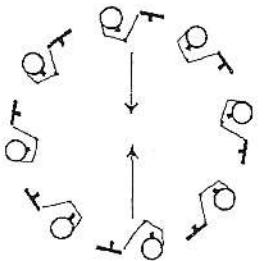
To par dansar mot kvarandre og helser - 1 bytomfotsteg og 2 gåsteg
 Gutane tek til med V foten, jentene med H og dei to para dansar 1 bytomfotsteg
 og 2 gåsteg mot kvarandre. Dei stoggar på andre gåsteget, samlar gjerne føtene
 slik at dei får tyngda på begge, og gjer ei lita helsing mot kvarandre.

2 takter

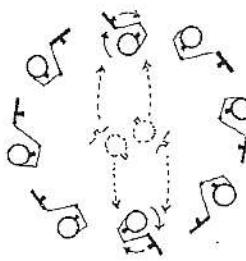
Para snur, dansar attende inn på plass og helser - 2 hoppsteg og sluttsteg
 Guten tek til med H foten, jenta med V. Dei snur mot kvarandre og rundt 1/2
 gong så dei får ryggen til det andre paret, og dansar attende mot plassen sin på 2
 hoppsteg. Dei trør inn på plass på eit sluttsteg samstundes som dei snur mot
 kvarandre 1/2 gong og stoggar vende mot sentrum i ringen. Dei gjer ei lett
 helsing mot kvarandre i det same dei stoggar.

Kvar gong eit par tek til å dansa, trør dei ein appell på fyrste trinnet.

Etter at alle para har dansa turen ein gong, vert han dansa opp att.



Oppførende par skal dansa mot kvarandre, fram og attende.



Para dansar halvkjede over til motsett plass. Guten fører jenta i ein bøge med sola når dei svingar inn på plass i ringen.

TUR II

Fyrste halvdel

4 takter

Halvkjede med jentene inst til motsett plass - 2 bytomfotsteg - 2 hoppsteg og sluttsteg

Gutane tek til med V foten, jentene med H, og dei to para dansar mot kvarandre på 1 bytomfotsteg. Så dansar dei forbi kvarandre på 1 bytomfotsteg i halvkjede: Jentene dansar mellom gut og jente i parct dei møter, medan gutane dansar på utsida. Dei slepper taket i det same dei dansar forbi kvarandre. Så tek dei saman att.

Dei held fram med 2 hoppsteg mot plassen til paret dei dansa forbi. Guten dansar føre i ein bøge med sola inn på plass i ringen, og jenta følger etter. På eit sluttsteg snur dei mot sentrum i ringen, stoggar og helser som før.

Kvar gong eit par tek til å dansa, trør dei ein appell på fyrste trinnet.

Når alle para har bytt plass med paret bcint imot på denne måten, er fyrste halvdelen av tur II slutt.

TUR II

Andre halvdel

4 takter

Halvkjede med gutane inst attende til eigen plass - 2 bytomfotsteg - 2 hoppsteg og sluttsteg

Gutane tek til med V foten, jentene med H, og dei to para dansar mot kvarandre på 1 bytomfotsteg. Så dansar dei forbi kvarandre på 1 bytomfotsteg i halvkjede: Gutane dansar mellom gut og jente i parct dei møter, medan jentene dansar på utsida. Dei slepper taket i det same dei dansar forbi kvarandre. Så tek dei saman att.

Dei held fram med 2 hoppsteg mot eigen plass. Guten dansar føre i ein bøge med sola inn på plass i ringen, og jenta følger etter. På eit sluttsteg snur dei mot sentrum i ringen, stoggar og helser som før.

Kvar gong eit par tek til å dansa, trør dei ein appell på fyrste trinnet.

Når alle para har kome attende til eigen plass på denne måten, er andre halvdelen av tur II slutt.

TUR III

Kjede rundt ringen til eigen – 1/2 gong rundt med eigen – kjede attende til plass –
16 bytomfotsteg

Gut og jente snur mot kvarandre, alle tek til med V foten med appell og dansar kjede med bytomfotsteg. Gutane dansar mot sola, jentene med sola til dei møter eigen partner. Det høver slik at gut og jente får h. hand i h. når dei møtest. Dei trør ein appell, svingar 1/2 gong rundt med kvarandre med sola og dansar kjede attende til plass, gutane med sola og jentene mot sola. Når gut og jente møtest, svingar dei 1/2 gong rundt og stoggar slik dei stod då dansen tok til.

Dansar ein med fleire eller færre enn 8 par, vil som regel ikkje turane i dansen følgja veka i musikken.

OPPLYSNINGAR



Klara Semb skreiv ned denne dansen, truleg først i 1930-åra, og han vart prenta i NF II 1935 utan andre opplysningar enn heimfestinga Rogaland. I 1973 gjorde Egil og Gunvor Bakka feltarbeid på Sandnes, og Egil Bakka førde arbeidet vidare i 1982 i samarbeid med Håkon Simonsen og Ruth Anne Moen. Slik kom det fram ei rekke nye opplysningar om dansen. Han har vore brukt i losjen Aurora på Lura og i ungdomslaget Heimly på Soma (i Myrå). Den har han levd som eit lokalt innslag i det vanlege organiserte folkedansarbeidet som i alle fall ungdomslaget dreiv. Klara Semb skreiv dansen ned i ungdomslaget ein gong ho hadde kurs der: »Me var heile ring som danste då Klara Semb skreiv han ned. Eg veit ho stod på kateteret og skreiv. Ho såg turane etter kvart og noterte ned,» fortel Karl Rønneberg (f. 1909). I 1982 vart det gjort film- og video-opptak av fleire dansarar frå Heimly, m.a. Jon O. Austvoll (f. 1909) og Karl Rønneberg som var med då Klara Semb skreiv ned. Nedteikninga me har laga frå opptaka, skil seg naturleg nok ein del frå Klara Semb si nedteikning. Skilnadene er helst detaljar, men dei er såpass mange at me har teke inn heile den nye nedteikninga i staden for å arbeida ho inn i den gamle som merknad.

Klara Semb skriv mellom anna dansen for 8 par eller fleire, og det har vorte praksis å laga fleire ringar når ein er mange nok til det. Det er vanskeleg å seia om dette med 8 par, som ligg i namnet, går attende til ein annan og eldre praksis enn den kjeldene frå 1973/82 kjende:

«Dei dansa *alltid* dansen i berre *ein* stor ring, om det var mange fleire enn 8, berre det var partial. Dei brukte ikkje å telja inn i ringen, men berre såg kven som stod tvers over ringen for leikleiaren og kven som vart neste. Det hende at eit par sprang inn og var med når det vart eit for lite når dei kom rundt,» fortel Jon O. Austvoll. Dei andre var samde i dette og meinte det kunne vera omkring 100 med når dei var på det meste i «Myrå».

Skilnadene elles er helst å sjå som naturleg variasjon. Dels kan det vera ting som har kome inn i dansen etter den gongen Klara Semb skreiv han ned, dels kan det vera variasjon som ho ikkje kunne fanga opp den gongen fordi ho stod utan tekniske hjelpemiddel. Jamvel i opptaka finst det ein noko større variasjon enn den me har skrive ned. Det er grunn til å tru at mykje av dette skriv seg frå manglende dansetrening, men ein bor vera merksam på at mellom anna stegmønstra i turdansane våre nok har variert ein god del meir enn det som kjem til uttrykk i nedteikningar og praksis i dag.



Musikk til dansen vart første gongen prenta i NF III 1952, ein slått som er vanleg kjend under namnet Sørensens reinlender. Klara Semb oppgjev også Anders Sørensen som komponist. Anders Sørensen (1821–1896) frå Hedmark var kjend komponist, bygdespelemann og jamvel fiolinist. Han har sjølv brukt tittelen «En Hilsen til Hamar» på slåtten (nr. 93). Det ser ikkje ut til at det er Klara Semb som har knytt slåtten til Åttapardansen. Kjeldene frå 1973/82 ville gjerne ha den melodien. Dei meinte det var den mest brukte, men at det berre var ein vanleg reinlender som skulle til. Me har difor også teke med eit par lokale reinlenderslåttar her i boka, nr. 92 og 94.

I turdanssamanheng er me folkedansarar vane med at musikk og dans skal vera skreddarsydde til kvarandre. Åttapardansen viser at det nok har vore ein del unnatak til ein slik regel. Når talet på deltakarar er tilfeldig, treng ikkje skifte mellom delane i dansen og delane i musikken falla saman. Musikken går til dansen er slutt, og så klappar dansarane av.

Menuet

Menuettrin

1 2 3 4

5 6 7 8

9 10 11 12

13 14 15 16

Melodien findes optegnet mange steder og findes i denne variant i nodebøger efter gl. lærer Jensen, Nykøbing, Jens Rasmussen, Vigsnæs samt Hans Adrian, Hillestrup.
Denne melodi findes som nr. 171 i "358".

Da der til menuetter ofte var flere melodier at vælge imellem, har vi valgt at trykke 3 melodier, som alle kan bruges til dansene Lang Menuet og Rund Menuet.

Lang Menuet, Væggerløse

Opstilling: Parvis på 2 rækker.

Trin: Menuetrin.

- | | |
|---------|---|
| 1 - 4 | a) Uden at holde hinanden i hånden danser rækkerne
1 menuetrin frem mod hinanden, og 1 menuetrin
baglæns til egen plads. |
| 5 - 8 | Ovenstående gentages. |
| 1 - 8 | Parrene tager højre enhåndsfatning med egen danser og
danser 1 omgang venstre rundt, 4 små menuetrin,
sluttende på egen plads. |
| 9 - 12 | b) Alle danser halvkæde med modstående par,
2 menuetrin. |
| 13 - 16 | De 2 par danser halvkæde tilbage til egen plads,
2 menuetrin. |
| 9 - 16 | De samme 2 par danser med 4 menuetrin kreds 1 om-
gang til venstre, idet der samtidig svinges let med
armene (begynd med at svinge mod midten). |

Dansen gentages efter behag, men sidste gang takterne
9-16 spilles, danner alle par én stor kreds, og der danses til
venstre, 4 menuetrin (armene svinges som før).

Dansen er optegnet af Johannes Egedal i 1917 efter Karen Suder,
Fiskebæk ved Marrebæk samt indsendt af Rasmus Toxværd,
Væggerløse.

VANHALOIKKO-VARVASTUS, Saarijärvi och Viitasaari
 (Finsk samdans)

Deltagare: Ett jämnt antal par (8-12)
 Utgångsställning: Parvis i ring (dubbel ring motsols), galoppfattning
 Steg: Galopp, polka och klack- och tåsteg

- | | |
|--|--|
| Takter | Tur 1; Varvastus |
| /:1-4:/ | a) <i>Galopp</i> : 8 galoppsteg medsols och motsols i ringen, galoppfattning, |
| /:5-8:/ | b) <i>Polka</i> : 8 polkasteg medsols i polkafattning, ringen rör sig motsols. |
|
 | |
| Tur 2; Vanhaloikke | |
| 1-4 | a) <i>Klack- och tåsteg</i> : 4 klack- och tåsteg börjande med höger fot, dubbel handfattning,
upprepas med vänster fot |
| 1-4 | |
| /:5-8:/ | <i>Omdansning</i> : 4 polkasteg medsols i höger armkrok och 4 polkasteg motsols i vänster armkrok. |
|
 | |
| Tur 3; Varvastus (koreograferad) (enkel ring, kav. vända motsols) | |
| 1-4 | a) <i>Galopp</i> : Paren 1,3,5 osv. galopperar med 4 galoppsteg först utåt och sedan inåt ringen, galoppfattning. Samtidigt galopperar paren 2, 4, 6 osv. 4 galoppsteg först inåt och sedan utåt i ringen, upprepas, |
| 1-4 | |
| /:5-8:/ | b) <i>Polka</i> : 8 polkasteg medsols, ringen rör sig motsols, polkafattning. |

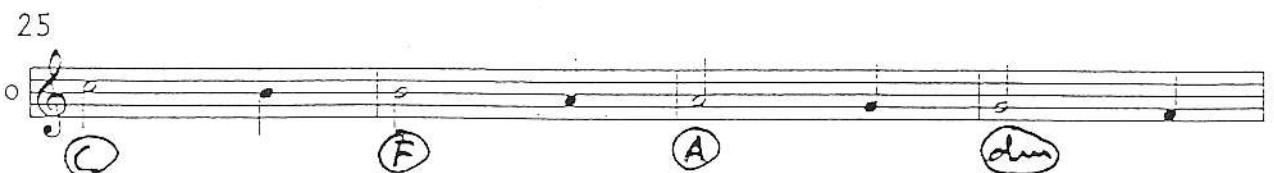
Tanhuvakka nr. 54 och 56

ISLANDSK SAMDANS:

REYKJAVIKARVALS

Þorvald Þorvaldsson Björnsson

A, B, A, B . . . A, B, A



Reykjavíkurvals

Musik

FORKLARING

OPST: Paryis í ring, almindelig dansfattning, herren med bak mod ringens midje.

- 1-4 Fire valsetrin modsols i ring. Herren begynder med venstre fod og danser det første valssetrinet baglæns mod ringens midje men damen begynder med højre fod og danser det første valsetrin forlæns, det næste dances ud fra ringens midje og medsols i ring på tredje og fjerde valsetrin.
- 5-8 Med fire valsetrin snurrer damen rundt modsols under herrens venstre og sin højre arm, herren danser fremad. Dammen vender $\frac{1}{2}$ ring på hvert valsetrin.
- 9-14 Almindelig dansfattning, seks valsetrin i ring.
- 15-16 På to valsetrin snurrer damen under sin og herrens arme lige som i takt 5-8.

Gentages fra begyndelsen.

Noter over fund

Udskrivet ved Bjørn

Reykjavíkurvals
(Island) Per Valdemar Bjørnsson

C F C

D G C

F C G C F A

Fine

dm G C D G C F

A dm G C G C

"NORSKEN", valsvariant från Rogsta

- Musik: Valfri gammalvals.
- Steg: Valssteg, med betoning på första taktdelen.
- Utförande: Med enkel handfattning och med ledig hand i sidan,* samt med början på den yttre foten, dansas ett valssteg något från varandra. Ytterligare ett valssteg något mot varandra.
Sedan släpper man handfattningen, och snor ett varv, kavaljeren motsols och damen medsols. Snurren utföres under två valssteg, alltså två takter.
Dansen omtakes från början, och fortsätter sedan med omdansning, där man med gammal valsfattning omdansar en repris, medsols eller motsols.
Därefter omtakes dansen från början igen.
- Meddelare: Johan Johansson Såghede, Rogsta. Han är född 1896. Gustav Westner, Djuphed, Hudiksvall. Han är född samma år, 1896.
- Upptecknad: I december månad 1976 av Knuth Lehman, Rogsta.

* Vi dansar med hängande ytterarmar.

"NORSKEN", valsvariant från Rogsta

Musik: Valfri gammalvals.

Steg: Valssteg, med betoning på första taktdelen.

Utförande: Med enkel handfattning och med ledig hand i sidan,* samt med början på den yttre foten, dansas ett valssteg något från varandra. Ytterligare ett valssteg något mot varandra.

Sedan släpper man handfattningen, och snor ett varv, kavaljeren motsols och damen medsols. Snurren utföres under två valssteg, alltså två takter.

Dansen omtakes från början, och fortsätter sedan med omdansning, där man med gammal valsfattning omdansar en repris, medsols eller motsols.

Därefter omtakes dansen från början igen.

Meddelare: Johan Johansson Såghede, Rogsta. Han är född 1896. Gustav Westner, Djuphed, Hudiksvall. Han är född samma år, 1896.

Upptecknad: I december månad 1976 av Knuth Lehman, Rogsta.

* Vi dansar med hängande ytterarmar.

Vals

cft. Jonas Dahl

(Norskvals från Rogsta, Hälsingland)

arr. Örjan Hansers

Handwritten musical score for Vals, first system. The score consists of two staves. The top staff is in common time (indicated by '3') and the bottom staff is in common time (indicated by '4'). The key signature is one sharp. The melody is primarily on the top staff, with lyrics underneath: D, D A, G, A, D. The bass line is on the bottom staff.

Handwritten musical score for Vals, second system. The score consists of two staves. The top staff continues the melody with lyrics: hm, G, A, em, A, D. The bass line is on the bottom staff. The right side of the page shows endings 1 and 2.

Handwritten musical score for Vals, third system. The score consists of two staves. The top staff continues the melody with lyrics: D, em, A, G/H, A/C# D. The bass line is on the bottom staff.

Handwritten musical score for Vals, fourth system. The score consists of two staves. The top staff continues the melody with lyrics: D/F#, G, em, A, D. The bass line is on the bottom staff. The right side of the page shows endings 1 and 2.

84. Herr Sinklar drog over salten hav

(Sinklars vise)

Jens Ludvig og Janus Johannessen, Dalen



Hr. Sinklar drog o-ver sal-ten hav, til Nor-rig hans kurs mon-ne stan-de; blandt Gud-brands klip-per han



fandt sin grav, der vanked' så blo-digen pan-de. Vel op før dag-, de komme vel o-ver den he-de.



Lea Hansen, Fia Davidsen, Johild Lauritsen, Sørvågur



Hr. Sinklar drog o-ver sal-ten hav, til Nor-rig hans kurs mon-ne stan-de; blandt Gud-brands klip-per han

fandt sin grav, der vanked' så blo-digen pan-de. Vel op før dag-, de komme vel o-ver den he-de.

1 Hr. Sinklar drog over salten Hav,
til Norrig hans Kurs monne stande;
blandt Gudbrands Klipper han fandi sin Grav,
der vanked' saa blodig en Pande.
Vel op før Dag, de kommer vel over den Hede.

6 Han sejled' i Dage, han sejled' i tre
med alt sit hyrede Følge,
den fjerde Morgen han Norrig mon se,
jeg vil det ikke fordolge.

2 Hr. Sinklar drog over Bølgen blaa
for svenske Penge at stride:
Hjælpe dig Gud, du visselig maa
i Græsset for Nordmanden bide.

7 Ved Romsdals Kyster han styred' til Land,
erklærede sig for en Fjende;
ham fulgte fjorten Hundrede Mand,
som alle havde ondt i Sindet.

3 Maanen skinner om Natten bleg,
de Vove saa sagtelig trille;
en Havfro op af Vandet steg,
hun spaade Hr. Sinklar ilde:

8 De skændte og brændte, hvor de drog frem,
al Folkeret monne de krænke;
Oldingens Afmagt rørte ej dem,
de spotted' den grædende Enke.

4 "Vend om, vend om, du skotske Mand!
det gælder dit Liv saa sage;
kommer du til Norrig, jeg siger for sandt,
ret aldrig du kommer tilbage!"

9 Barnet blev dræbt i Moderens Skød,
saa mildelig det end smiled;
men Rygter om al denne Jammer og Nød
til Kærnen af Landet iled".

5 "Led er din Sang, du giftige Trold,
altidens du spaar om Ulykker;
fanger jeg dig engang i min Vold,
jeg lader dig hugge i Stykker."

10 Bavnen lyste, og Budstikken løb
fra Grande til nærmeste Grande;
Dalens sønner i Skjul ej krøb,
det maatte Hr. Sinklar sande.

"Soldaten
vi selv maa
forbandet va
som nu sit E

2 De Bønder
med skarpe
i Bredebøjg
med Skotte

13 Tæt under
som man m
Laagen sky
i den skal F

14 Riflen hæ
hist sigter
Nøkken op
og venter

15 Det første
han brøle
hver Skott
"Gud fri o

16 "Frem, Bo
skaar ned,
Da ønsked
han var ej

17 Med døde
de Ravne
det Ungd
de skotsk

18 Ej nogen
som kunde
hvor far
der bo bl

19 End kne
som Nor
Vé hver
saa tit ha
Vel op fe

Optagelses-

Tekst: her fr

94). Fra 176

Melodi: båc

Berggreens

Lignen

÷ DgF

- 11 "Soldaten er ude paa Kongens Tog,
vi selv maa Landet forsvare;
forbandet være det Niddingsdrog,
som nu sit Blod vil spare."
- 12 De Bønder af Vaage, Lesje og Lom
med skarpe Økser paa Nakke
i Bredebøjgd tilsammen kom,
med Skotten vilde de snakke.
- 13 Tæt under Lide der løber en Sti,
som man monne Kringen kalde;
Laagen skynder sig der forbi;
i den skal Fjenderne falde.
- 14 Riflen hænger ej mer' paa Væg,
hast sigter graahærdede Skytte;
Nekken opløfter sit vaade Skæg
og venter med Længsel sit Bytte.
- 15 Det første Skud Hr. Sinklar gjaldt.
han brøled" og opgav sin Aande;
hver Skotte raabte, da Obersten faldt:
"Gud fri os af denne Vaande!"
- 16 "Frem, Bønder, frem, I norske Mænd,
slaar ned, slaar ned for Fode!"
Da ønsked" sig Skotten hjem igen,
han var ej ret lystig til Mode.
- 17 Med døde Kroppe blev Kringen strø'd,
de Ravne fik nok at æde, —
det Ungdomsblod, som her udflød,
de skotske Piger begræde.
- 18 Ej nogen levende Sjæl kom hjem,
som kunde sin Landsmand fortælle,
hvor farligt det er at besøge dem,
der bo blandt Nørreges Fjælde.
- 19 End knejser en Støtte paa samme Sted,
som Norges Uvenner mon true.
Vé hver en Nordmand, som ej bliver hed,
saa til hans øjne den skue!
Vel op for Dag, de kommer vel over den Hede.



*Lea Hansen, Turid Sørensen, Fia Davidsen og
Johild Lauritsen*

Optagelsesdatoer: a 18.10.1991; b 2.6.1993. Ialt 2 optagelser.

Tekst: her fra *Kvæði, visur og tåttar*. Visen, som er meget yndet på Færøerne, er digtet af den norske Edvard Storm (1749-94). Fra 1769 boede han i København, og Sinklar-visen er skrevet i 1782.

Melodi: både a og b er varianter til den melodi, der bruges til nr. 6 *Det var greve herr Guncelin*. De norske melodier i A.P. Berggreens *Norske Folke-Sange og Melodier*, 2. udg. 1861, har ikke forbindelse med de færøske melodier.

Lignende varianter kan ses hos Thuren 1908, s. 278, og som nr. 16a hos Gr.N. 1923.

÷ DgF XI, ÷ Tillæg B.